

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/zsrs/87961,Wlasow-w-Przemyslu.html>

Generał Andriej Własow przemawia na zebraniu inauguracyjnym komitetu dla oswobodzenia narodów Rosji, 1944 r. Fot. NAC

ARTYKUŁ

Własow w Przemyślu

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: PIOTR CHMIELOWIEC 06.12.2021

Generał Andriej Andriejewicz Własow znany jest jako dowódca Rosyjskiej Armii Wyzwoleńczej, która wspólnie z Niemcami walczyła przeciwko Stalinowi. Mniej znane są jego losy przed rozpoczęciem operacji „Barbarossa”, w tym jego służba w nadgranicznym Przemyślu.

Andriej Andriejewicz Własow urodził się 1 września 1901 r. w wiosce Łomakino, gubernia niżnonowogrodzka. W młodości uczył się w seminarium duchownym, którego nie ukończył z powodu wybuchu rewolucji w 1917 r., następnie rozpoczął studia na Wydziale Agronomicznym Państwowego Uniwersytetu Niżnowogrodzkiego. Od 1919 r. służył w Armii Czerwonej.

Początki kariery

Był dowódcą plutonu i kompanii 14. Smoleńskiego pułku 2. Dońskiej Dywizji Strzeleckiej. Walczył przeciwko Siłom Zbrojnym Południa Rosji, na czele których stali generałowie Anton Denikin, następnie Piotr Wrangel. Dywizja, w której służył tłumiła również powstanie Nestora Machno na Ukrainie.

Po zakończeniu wojny domowej Własow kontynuował służbę wojskową w Armii Czerwonej, w 2. Dońskiej Dywizji Strzeleckiej, przemianowanej na 9. Dońską Dywizję Strzelecką. Pełnił stanowiska od dowódcy plutonu do dowódcy szkoły pułkowej 14. Smoleńskiego pułku strzeleckiego, przemianowanego na 5. Piotrogradzki, a następnie 26. Leningradzki pułk strzelecki. W 1930 r. został członkiem WKP (b), ukończył Wyższy Kurs Oficerski Armii Czerwonej im. Kominternu „Wystrieł” i pierwszy rok Akademii Wojskowej im. Michaiła Frunzego w Moskwie. Służył w sztabie Leningradzkiego Okręgu Wojskowego, po wprowadzeniu stopni wojskowych w Armii Czerwonej w 1935 r. został mianowany majorem.

**Andriej Własow podczas
wygłaszani przemówienia na
fotografii z okresu lat 1942-1945.**

Fot. NAC

Od 1937 r. dowodził 215., przemianowanym na 133. pułk strzelecki 72. Dywizji Strzeleckiej. W kolejnym roku został pomocnikiem dowódcy dywizji, otrzymał także awans do stopnia pułkownika (w tym czasie w armii sowieckiej nie było stopnia podpułkownika). W okresie represji stalinowskich w Armii Czerwonej był także członkiem trybunałów wojskowych w okręgach wojskowych leningradzkim i kijowskim.

Kluczowy dla jego kariery był pobyt w Chinach, gdzie przebywał jako doradca wojskowy. Od września 1938 r. do grudnia 1939 r., pod pseudonimem „Wołkow”, był szefem sztabu dowódcy sowieckiej misji wojskowej przy Czang Kaj-szeku. Opuszczając Chiny otrzymał order Złotego Smoka od chińskiego przywódcy, zaś od jego żony Song Meiling prezent w postaci zegarka.

Dowódca 99. Dywizji Strzeleckiej

W styczniu 1940 r. objął stanowisko dowódcy 99. Dywizji Strzeleckiej. Jednostka wzięła udział w działaniach wojennych na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej we wrześniu 1939 r., następnie obsadziła granicę niemiecko-sowiecką na Sanie, w rejonie Przemyśla, od Radymna do Olszan. Okoliczności związane z powierzeniem mu dowodzenia jednostką nie są do końca jasne. Wskazuje się między innymi na raport Własowa z inspekcji wskazujący na „winę” poprzedniego dowódcy kombryga Iwana Jewdokimowicza Turunowa, który studiował taktykę Wehrmachtu, ale brak potwierdzenia tych informacji.

**Zniszczony most na Sanie w
Przemysłu, wrzesień 1939 r. Fot.
NAC**

W każdym razie 99. Dywizja w okresie dowodzenia przez Własowa, w październiku 1940 r., została oceniona jako najlepsza w Kijowskim Specjalnym Okręgu Wojskowym i otrzymała przechodni order Czerwonego Sztandaru. Marszałek Siemion Timoszenko obserwujący ćwiczenia miał się wówczas wyrazić, że jest ona najlepsza w całej Armii Czerwonej, co wykorzystała ówczesna sowiecka propaganda. W gazecie „Krasnaja Zwiezda” na temat dywizji i samego Własowa opublikowano kilka artykułów, z których jeden zatytułowano *Dowódca czołowej dywizji*. Za dowodzenie 99. Dywizją Strzelecką otrzymał w lutym 1941 r. order Czerwonej Gwiazdy, a po zakończeniu narady wyższych dowódców Armii Czerwonej odznaczony został także Orderem Lenina.

Potwierdzeniem tego że 99. Dywizja Strzelecka wyróżniała się w Armii Czerwonej były jej losy w pierwszych dniach operacji „Barbarossa”, kiedy to udało się jej przez tydzień powstrzymać siły niemieckie na granicy.

**Zniszczone budynki w Przemysłu,
1939 r. Fot. NAC**

Innym dowodem na błyskawiczną karierę Własowa były jego awanse na kolejne stopnie generalskie. Podczas swojej służby w Przemysłu został awansowany w lutym 1940 r. do stopnia kombryga, a już w czerwcu tego roku – generała majora.

„Signal”

Generał Andriej Własow stoi przed frontem jednego z oddziałów Rosyjskiej Armii Wyzwolenia. Fot. NAC

12 maja 1945 r. trafił w ręce żołnierzy sowieckich na terenie Czechosłowacji. Przesłuchiwany był przez funkcjonariuszy kontrwywiadu wojskowego „Smiersz” na czele z generałem Wiktorem Abakumowem. Został skazany przez Najwyższy Sąd Wojskowy na karę śmierci. Wyrok wykonano 1 sierpnia 1946 r.

COFNIJ SIĘ